

Puoccâm já vajodittem

UÁNIHÁVT JÁ ČIELGÁSÁVT

Siskáldâs

Jis tun puáccááh	3
Talhâssajanmáávsuh	6
Sajanmáávsuh priivaat pyecceetipšoost já pänitipšoost	10
Sajanmáávsuh maadhijn	12
Puocâmpeiviruttâ	14
Pargonavcâttesvuotâiäláttâh	17
Pargotiervâsvuotâhuolâttâs	18
Jis pärni puáccáá	20
Toorjâ vajoditmân	22
Vádulâštorjuuh	26
Uuccâm já mäksim	28
Návt Kela palvâl	31

Jis tun puáccááh

Jis tun puáccááh tâi jis tust lii váddu, puávtáh uázžud Kelast ruđâlii torjuu. Jis puácuvuotâ tâi váddu vaaigut tuu navccáid piergiđ aargâst tâi porgâđ, puávtáh uázžud Kelast vajoidittem.

Taan tiedettemčáállusist muštâluvvo, maht Kela sajanmáksá puácuvuotâ tovâtem koloid já iššeed tuu ruđâlávtt puácuvuotâ ääigi. Tiedettemčáállusist muštâluvvo meiddei Kela ornim vajoditmist. Toos lasseen tiedettemčáállusist muštâluvvo pargotiervâsvuotâhuolâttâsâst já vádulâštorjuin. Tiedettemčáállus loopâst láá tiäduh tast, maht torjuuhoccojeh.

Tiedettemčáállus muštâl ive 2022 tiileest.

Lasetiäduh viermist já puhelimáin

Kela torjuin muštâluvvo anarâškielân čujottâsâst
www.kela.fi/anaraskielan

Puocâmääigi torjuin já vajoditmist muštâluvvo tärhibeht suomâkielâlijn siijdoin
www.kela.fi/sairastaminen
www.kela.fi/kuntoutus

Jis tust láá koččâmušah, puávtáh suáittid palvâlemnumerân
020 692 204

Maid koloid Kela sajanmáksá?

Kela máksá iärásij lasseen uási čuávuváin koloin:

- reesepttalkkâseh, moh kuleh sajanmäksimnáál talkkâsáid
- priivaat tuáhtár máávsuh
- priivaat päñituáhtár máávsuh
- määđhieh pyecceetiipšon, tutkâmušân tâi vajoiditmân.

Toos lasseen Kela máksá tiänásmonâtem, mii šadda jieijâs puácvuodâst tâi puáccám päärni tipšomist.

Kela ij sajanmäävsi tipšom almos tiervâsvuotâhuolâttâsâst adai tipšon tiervâsvuotâkuávdâást teikâ pyecceiviäsust.

Jis tun lah pargoost, te tun puávtáh eellid pargotiervâsvuotâhuolâttâsâs, mon pargoadeleijee uárnee. Toos lasseen táhádâsfinnoduvah vyebdih priivaat puoccamtáhdâsâid puáccám várás.

Kela-korttâ

Jis tust lii Kela-korttâ, te tun uážuh tooin sajanmäävsi tipšokoloin njuolgist maangâin priivaat tuáhtársajattuvâin. Návt tun jiehh taarbâš uuccâđ sajanmäävsi sierâ.

Uážuh Kela-korttâ, jis tust lii vuoigâdvuotâ talhâssajanmávssoid já eres puoccamân lohtâseijee Kela torjuid. Korttâ lii nuuvtá, já tot postâduvvoo pááikán.

Puávtáh tiiláđ Kela-koortâ palvâlemnumerist **020 692 204.**

Eurooplâš pyecceetipšokorttâ

Jis tun madhâšah eres Euroop enâmijn, te tust lii pyeri leđe fáárust eurooplâš pyecceetipšokorttâ.

Puávtáh tiiláđ tom viermist:

www.kela.fi/viermist

Puávtáh meid suáittid palvâlemnumerân **020 692 204.**

Korttâ lii nuuvtá. Tot postâduvvoo pááikán.

Jis tun puáccááh kivkked, te čääiti koortâ já persovntuodâštus olgoenâmijn tipšosaajeest. Korttâ tohhee EU-enâmijn, Eta-riijkâin, Sveitsist já Stuorrâ-Britanniast. Ovdil määđhi kannat väldid čielgâsin, ete maht mon-uv enâmist kalga toimâđ, jis puáccáá.

Lasetiäduh viermist (suomâkielân):

www.kela.fi/sairaanulkomailla

Jis tust ij lah fáárust eurooplâš pyecceetipšokorttâ, te tun puávtáh uuccâđ sajanmäävsiuid manjeláá Kelast.

Toos lasseen táhádâsfinnoduvah vyebdih mätkitáhdâsâid, moh sajanmäksih tipšokoloid.

Talhâssajanmáávsuh

Kela puáhtá máksid sajanmáávsu reesepttalkkâsijn, maid tuáhtár tâi pyecceitipšoo lii meridâm tuu puácuvuodâ tiipšon.

Kela ij määvsi sajanmáávsu puoh talkkâsijn. Sajanimáksimnâál talkkâsijn lii tiätu viermist (suomâkielân):

www.kela.fi/laakehaku

Algâjiešvástádâs

Algâjiešvástádâs lii 50 eurod ivveest.

Máávsáh algâjiešvástádâs jieš.

Uážuh sajanmáávsu ton maŋa, ko algâjiešvástádâs lii olášum.

Apteekijn já Kelast lii meid tiätu, mon ennuv tun lah máksám algâjiešvástádâs.

Ko algâjiešvástádâs lii olášum, te apteek keeppid talkkâs haddeest

Kela máksim sajanmáávsu njuolgist.

Loppáuási haddeest tun máávsáh jieš.

Čujoshadde já talkkâs lonottem hälbibân

Uási talkkâsijn lii meridum čujoshadde.

Talkkâs vyebdimhadde puáhtá leđe stuárráb ko čujoshadde.

Tun uážuh sajanmáávsu kuittâg enâmustáá čujoshade miel.

Apteek puáhtá lonottid talkkâs västideijee mutâ hälbib talkkâsân, jis halijdah.

Apteek ij uážu lonottid talkkâs,

jis talkkâs merideijee lii kiäldám lonottem.

Jis talkkâsist ij lah čujoshadde,

te tun finnih sajanmáávsu vyebdimhadde miel.

Ovdâmerkkâ čujoshaddeest já talkkâs loonootmist hälbib talkkâsân

Tuáhtár meridem taalhâs máksá 30 eurod.

Taalhâs čujoshadde lii 10 eurod.

Tun uážuh sajanmáávsu 40 prosenttid čujoshaddeest adai 10 eurost.

Sajanimáksu lii tienuuvt 4 euro.

Tun máávsáh jieš loopâid adai 26 eurod.

Apteekist lii kuittâg fáállun siämmáálágán mutâ hälbib taalhâs.

Tot máksá tuše 10 eurod.

Jis tun lonottah tuu talkkâs toos, tun uážuh 4 euro sajanmáávsu já máávsáh jieš talkkâsist tuše 6 euro.

Sierânâssajanimáksu

Motomijn talkkâsijn tun puávtáh uážžud sierânâssajanimáávsu, mii lii stuárráb ko táválâš sajanmáksu.

Tom uážžu tiätu vaigâdвуодâi já kuhesáigásij puácuvuodâi tiipšon meridum talkkâsijn.

Uusâ vuoigâdвуодâ sierânâssajanimááksun Kelast.

Tun tarbâšah tađe várás tuáhtár čäällim B-ciäلكkâmuš.

Talhâssajanimáávsu puáhtá uážžud meid motomijn raavvâdvalmâštuvâin.

Sajanimáávsu raavvâdvalmâštuvâin uážžu ovdâmerkkân mielkkiallergia tâi njommâsemhemâdâs pyeccee.

Uusâ vuoigâdвуодâ raavvâdvalmâštuvâi sajanmáksimân Kelast.

Tun tarbâšah tađe várás tuáhtár čäällim B-ciäلكkâmuš.

Stuorrâ talhâskoloh

Jis tun koolgah uástid ennuv talkkâsijd, te tun puávtáh uázžud lasesajanmáávsu talhâskoloid.

Tun uázuh lasesajanmáávsu, ko tun lah máksám talkkâsijn ive ääigi paijeel 592 eurod. Tast maŋa máávsáh jyehti talkkâsist tuše 2,50 euro, veikâ taalhâs ličij tivrásub.

Tun puávtáh čuávvuđ tunjin ive ääigi šoddâm talhâskoloid viermist:

www.kela.fi/viermist

Talkkâs uástim olgoenâmiijn

Jis tun ááiguh uástid talkkâs nube EU-enâmist, Eta-riijkâst tâi Sveitsist, te tun puávtáh pivedeđ Suomâst tuáhtárist sierâ reeseept, moin puáhtá uástid talkkâs olgoenâmiijn.

Tun puávtáh uuccâđ sajanmáávsu olgoenâmiijn ostum talkkâsist maajeeldkietân Kelast. Sajanmáávsu uázžum váátá, ete taalhâs lii tuhhiittum sajanmäksimnáál Suomâst.

Sajanmáávsuh priivaat pyecceetipšoost já pänitipšoost

Sajanmáávsuh priivaat pyecceetipšoost

Kela máksá sajanmáávsu, ko tun iäláh puácuvuodâ tiet priivaat tuáhtárist. Kela máksá sajanmáávsu meiddei tutkâmušâin já tipšoin, maid priivaat tuáhtár lii meridâm. Tágáreh láá ovdâmerkkân fysioterapia já laboratoriotutkâmušah.

Kela ij määvsi sajanmáávsu, jis tun uusah priivaat tuáhtárist tuáhtárciälkkâmuš ovdâmerkkân vyeijimkoortâ, iäláttuv tâi oppâlájádâsân uuccâm várás.

Sajanmáávsuh priivaat pänitipšoost

Kela máksá sajanmáávsu meid njäälmi já paanij tipšoost priivaat pänituáhtárist.

Puávtáh uázžud sajanmáávsu pänituáhtár toohâm njäälmi já paanij tutkâmušâst jyehi nube ivveest. Jis tuu pänituáhtár avžut tärhistem ohtii ivveest, puávtáh uázžud sajanmáávsu ohtii kalenderivveest.

Kela máksá sajanmáávsu meiddei röntgen- já laboratoriotutkâmušâin, maid priivaat pänituáhtár meerrid.

Kela máksá sajanmáávsu njälmihygienist adelem tipšoost, jis tot vuáduduvá priivaat pänituáhtár miärádâsân.

Kela ij táválávt sajanmäävsi päniproteesáid lahtojejee koloid.

Tun puávtáh uázžud sajanmáávsu tállán

Tun uázuh sajanmáávsu távjá jo vuástávöldimist, ko čááitáh tuu Kela-koortâ.

Tun puávtáh uuccâđ sajanmáávsu Kelast meid maajeeldkietân.

Kela máksá tutkâmušâin já tipšoin sajanmáávsu enâmustáá Kela meridam hade ađai enâmushade mielđ. Kela ij sajanmäävsi toimâttâhkoloid.

Tiipšon olgoenâmijn

Jis tun ucâluuh tiipšon nube EU-enâmân, Eta-riijkân, Sveitsin tâi Stuorrâ-Britannian. te tun uázuh tipšoost siämmáá sajanmáávsu, mon tun uázuččih västideijee tipšoost Suomâst.

Luvvâ lase tiervâsvuotâpalvâlusâi kevttimist olgoenâmijn (suomâkielân):

www.kela.fi/yhteyspiste

Mii tuáhtárist elimist sajanmáksoo?

Hendâ eelij priivaat spesiaaltuáhtárist já maavsij 20 miinut vuástávöldimist 80 eurod. Kela sajanmáksu lii 13,50 eurod.

Kela sajanmáksá 13,50 eurod já Hendâ máksá jieš loopâid ađai 66,50 eurod (80 eurod–13,50 eurod = 66,50 eurod).

Sajanmáávsuh maadhijn

Kela sajanmáksá määđhi koloid almos tâi priivaat tiervâsvuotâhuolâttâsân, jis tun moonah tiipšon puácvuodâ, äpittesvuodâ tâi šoddâdem keežild. Määđhih sajanmáksojeh táválávt aldemuu tipšosajan já hälbimus madhâšemvyevi miel.

Kela sajanmáksá vajoiditmân rahtum maadhijd, jis vajoidittem vuáđuduvá Kela tâi almos tiervâsvuotâhuolâttâs adelem vajoidittemmiärádâsân.

Jis fáárust kalga leđe läidejeijee tâi perrujeessân, te tun puávtáh uuccâđ sajanmáávsu meid sii mätkikoloin.

Kela ij sajanmäävsi talkkâsij sierâ viežžâmmääđhi apteekân.

Taksimääđhih

Jis tuu tiervâsvuotâtile tâi vááijuvliih jotolâhtileh väätih taaksi kevttim, te tun puávtáh uázžud tast sajanmáávsu. Jis tun kiávtáh taksi jieijâd tiervâsvuotâtile tiet, tust kalga leđe tipšomlájádâs adelem Tuodâštus taaksi tarbâšlâšvuodâst (Todistus matkakorvausta varten SV 67).

Jyehi eennâmkoddeest láá 2 tiilámnumereh, moin puáhtá tiilááđ taaksi. Tun puávtáh jieš valjid, ete kuábbáá numerist tun tiilááh Kela-taaksi.

Ko tiilááh taksi tiilámnumerist, tun uázuh mätkisajanmáávsu tállân taaksist. Jis tun tiilááh taksi eres saajeest, te Kela ij sajanmäävsi tuu määđhi.

Sämikielâlâš äššigâs puáhtá tiiláđ Kela-sáátu njuolgist sämikielâlii vyeijest.

Taksij tiilámnumereh (suomâkielân):

www.kela.fi/nain-tilaat-taksin

Čuávu mätkikoloid viermist:

www.kela.fi/viermist

Maadhij jiešvástádâs

Maadhij jiešvástádâs lii 25 eurod määđhist oovtâ suundán. Jis tuu mätki máksá paijeel 25 eurod, Kela sajanmáksá tunjin sume, mii mana 25 euro paijeel.

Ihejiešvástádâs ađai mätkikáttu lii 300 eurod ivveest. Jis tun lah máksám maadhijn kalenderive ääigi jieš paijeel taam, Kela sajanmáksá loppâive ääigi mätkikoloid ollásávt.

Jis tun madhâšah taksijn, te tun jieš taarbâš uuccâđ sajanmáávsu vuálá 25 eurod máksám maadhijn. Kela rekinist taid miel ihejiešvástádâsân, jis lah tiilám taksi tuu eennâmkode tiilámnumerist. Jis madhâšah eres ko taksijn, uusâ sajanmáávsu kuittâg meid vuálá 25 eurod máksám maadhijn. Talle Kela rekinist taid miel ihejiešvástádâsân.

Sajanmáksu ijâstâlmist

Jis tun koolgah ovdâmerkkân jotolâhohtâvuodâi tiet ijâstâllâđ tipšo- tâi vajoidittemsaajeest, te tun puávtáh uázžud ijâstâllâmruudâ. Tot lii enâmustáá 20,18 eurod pirrâmpееivist.

Puocâmpeiviruttâ

Kela máksá puácuvuodâ ääigi puocâmpeiviruudâ.
Tun puávtáh uázžud puocâmpeiviruudâ,
jis tun lah 16–67-ihásâš
jiehke tuu puácuvuodâ tiet paste porgâđ.

Puocâmpeiviruttâ máksoo táválávt ton maņa,
ko tun lah lamaš pyeccen 10 peivid.
Jis tun lah irátteijee,
te tun puávtáh uázžud puocâmpeiviruudâ jo tolebáá.

Meid pargottem tai uáppuruudâ uázžoo uáppee
puáhtá uázžud puocâmpeiviruudâ.

Jis tun uázuh puocâmleámu ääigi päälhi,
te Kela máksá puocâmpeiviruudâ tuu pargoadeleijei.

Uusâ puocâmpeiviruudâ
2 mánuppaje siste pargonavcâttesvuodâ älgimist.

Mon ennuv tun uázuh puocâmpeiviruudâ?

Puocâmpeiviruudâ mere meriduvvoo tuu ihepuáđui mielđ.
Ihepuáđuh uáivildeh tuu puáđuid 12 mánuppoojij ääigist.

Jis tuáhtár kaavnât,
ete tun lah pargonavcâttes
ovdâmerkkân vyesimáánu 2022 ráájist,
Kela rekinist puocâmpeiviruudâ mere toi puáđui mielđi,
maid tun lah uázžum 1.4.2021–31.3.2022.

Puocâmpeiviruttâ lii ain ucceeb ko ihepuáđuh.
Táválávt tot lii suulân 70 prosenttid ihepuáđuin.

Mon kuhháá puocâmpeiviruttâ máksoo?

Puocâmpeiviruttâ máksoo enâmustáá suulân ive ääigi.
Kela seelvât puocâmpeiviruttâpaje ääigi,
ete ličij-uv vajoiditmist iše tuu puácuvuodâ tipšoost.

Jis tun lah pargee, te Kela pivdá tuu toimâttid
pargotiervásvuotâtuáhtár čäällim ciälkkámuš
tuu pargonaavcâst já máhđulâšvuodâin juátkid pargostâđ.
Ciälkkámuš tarbâšuvvoo majemustáá talle,
ko tun lah uázžum puocâmpeiviruudâ 90 argâpeivid.

Pargotiervásvuodâhuolâttâs puáhtá selvâttid
tuu tile meid maņeláá.
Tooimât Kelan meid taas lohtâseijee ciälkkámušâid.

Lasepeeivih puocâmpeiviruutân

Motomijn tábáhtusâin Kela puáhtá miedettid
lasepeeivijd puocâmpeiviruutân.

Táválávt puocâmpeiviruudâ puáhtá uázžud
enâmustáá suulân ive ääigi.
Jis tun maacah paargon ton maņa, mutâ kiävâ-uv nuuvt,
ete tuu puácuvuotâ iästá vala-uv porgâm,
Kela puáhtá mäksid puocâmpeiviruudâ vala 50 peivid lase.

Lasepeeivij uázžum váátá kuittâg tom,
ete tun lah lamaš pargoost ohtânmaanoost 30 peivid
ađai suulân mánuppaje ton maņa,
ko puocâmpeiviruudâ enâmusäigi lii nuuhâm.

Jis pargonavcâttesvuotâ juátkoo
jiehke tun pyevti maccâđ paargon,
Kela tai pargoälâttâphlájádâs äššitobdeeh selvâtteh,
ete puávtáh-uv pääccid pargonavcâttesvuodâiälâttâhân.

Uásipuoccâmpéiviruttâ

Uásipuoccâmpéiviruttâ tuárju paargon maccâm.

Tun puávtáh uázžud uásipuoccâmpéiviruudâ,
jis tun lah porgâmolesáigásávt ovdil puáccám
já maacah pyecceeluámust paargon aalgâst uásiáigásávt.
Pargoäigi kalga kepidud suulân piälân oovdeb pargoääigist.

Kela máksá uásiáigásâš porgâm ääigist
uásipuoccâmpéiviruttâ,
mii lii peeli puoccâmpéiviruudâst.

Tun puávtáh algättid uásiäigipargo tolemustáá talle,
ko tun lah lamaš pyeccen 10 peivid.
Uásipuoccâmpéiviruttâ máksoo enâmustáá 120 argâpeivid
ađai suulân 5 mánuppaje.

Uásipuoccâmpéiviruudâ puáhtá uuccâđ maņasčyeccen
2 mánuppaje ääigist.

Puoccâmpéiviruttâ, vajoidittem vâi iäláttâh?

Jis puácuvuotâ pištá kuhháá,
puávtáh uuccâđ torjuu vajoidittem várás.

Ko tun lah uázžum puoccâmpéiviruudâ
60, 150 já 230 argâpeivid, te Kela seelvât,
ete puávtáččij-uv vajoidittem išediđ tuu
pargonaavcâi pyereedmist.

Jis tuu mielâst oro, ete tun tarbâšah vajoidittem,
savâstâl ääšist tuáhtárijnâđ tâi vääldi ohtâvuodâ Kelain.

Pargonavcâttesvuotâiäláttâh

Puoccâmpéiviruttâ máksoo táválávt enâmustáá
300 argâpeivid.

Jis tuu puácuvuodâst tâi váádust šaddee pargonavcâttesvuotâ
juátkoo jieheke tun pyevti uázžud puoccâmpéiviruudâ,
te tun puávtáh uuccâđ pargonavcâttesvuotâiäláttuv.
Tom puáhtá máksid pargoäláttâhlájdâs, Kela tâi kuohtuuh.
Kela máksá pargonavcâttesvuotâiäláttuv,
jis tun jiehe lah lamaš pargoelimist
tâi jis tun jiehe uážu tuárvi iäláttuv pargoäláttâhlájdâsâst.

Pargonavcâttesvuotâiäláttuv uázžumân vaaigut

- maggaar puácuvuotâ tâi váddu tust lii
- mon puáris tun lah
- maid pargoid tun lah porgâm
- maggaar škovliittâs tust lii.

Jis tun jiehe paste maccâđ paargon jieheke uážu iäláttuv,
te almottât pargo- já iäláttâstoimâttâhân
ađai PI-toimâttâhân pargottes pargo-occen.
Almottât majemustáá čuávuváá peevi
puoccâmpéiviruudâ nuhâmist.
Návt tun puávtáh uázžud pargottesääigi peiviruudâ,
ko tun vuárdáh miárdâs tuu pargonavcâttesvuotâiäláttuvâst.

Jis tun lah pargotteskasa jeessân,
te uusâ tienâspeiviruudâ tuu jieijâđ pargotteskassaast.

Pargotiervâsvuotâhuolâttâs

Pargoadeleijee kalga ornid puâcuvuodâid estâdeijee pargotiervâsvuotâhuolâttâs puoh pargeid. Pargee tiervâsvuotâtile já pargonaavcâ čuávuh eereeb iärâsij tiervâsvuotâtarhistmijn. Ulmen lii pargee pargonaavcâi siäilum.

Tun uážuh täärhib tiäđu tuu pargotiervâsvuotâhuolâttâs palvâlusâin jieijâd pargoadeleijest.

Irâtteijee pargotiervâsvuotâhuolâttâs

Meid priivaat irâtteijee puáhtá ornid olssis pargotiervâsvuotâhuolâttâs. Tot lii kuittâg ríjjâtátuláš.

Jis irâtteijest láá suu palvâlusâst pargeeh, te sun kalga ornid pargotiervâsvuotâhuolâttâs suu pargeid. Irâtteijee puáhtá uuccâđ Kelast sajanmáávsu pargotiervâsvuotâhuolâttâs koloid.

Jis pärni puáccáá

Jis pärni puáccáá já taarbâš tuáhtár tipšo, te tun puávtáh tuálvuđ suu tiervâsvuodâkuávdázân tâi priivaat tuáhtárân.

Kela sajanmáksá uási priivaat tuáhtár máávsuin. Toos lasseen Kela sajanmáksá uási talkkâsij haddeest. Kela ij máávsi tipšoid tiervâsvuodâkuávdáást.

Koskâpuddâsâš tipšorijjâ

Jis vuálá 10-ihásâš pärni puáccáá kivkked, ovdâmerkkân leencun, te tun puávtáh pääccid meddâl pargoost tipšođ suu. Tot kočoduvvoo koskâpuddâsâš tipšorijjân.

Koskâpuddâsâš tipšomrijjâ lii enâmustáá 4 pargopeeivi. Stuárráamus uási pargoadeleijein máksih päälhi koskâpuddâsii tipšorijjâ ääigist. Kela ij máávsi torjuu taan ääigist.

Sierânâstipšoruttâ

Jis tun tipšoh pyeccee tâi vâdulii vuálá 16-ihásii pärni, te tun puávtáh uuccâđ Kelast sierânâstipšoruudâ.

Tun puávtáh uázžuđ sierânâstipšoruudâ, jis tun koolgah leđe pargoost meddâl

- pärni pyecceeviäsutipšo tiet
- pärni pyecceeviäsutiipšon lohtâseijee päikkitipšo tiet
- pärni vajoidittem tiet
- pärni škovlâkeččâlem tâi peivitipšoकेचंलेम tiet.

Sierânâstipšoruttâ lii siämmáá stuárusâš ko puoccâmpeiviruttâ.

Päärni ahe, puácuvuotâ, tipšosaje já tipšo muddo vaigutteh toos, ete puávtáh-uv uázžuđ tom.

Ucâmušâst kalga leđe fáárust tuáhtár čäällim D-tuodâštus, mast agâstâlloo tárbu uásálistid pärni tiipšon.

Uusâ sierânâstipšoruudâ 4 mánuppaje siste tipšo älgimist.

Toorjâ vajoditmân

Vajoditmâin pyeredeh pargonaavcâid já toimânaavcâid, jis toh láá hiäjusmâm.

Kela uárnee vajodittem já tuárju tuu áigápuádu vajodittem ääigi. Kela lasseen vajoidittem uárnejeh ovdâmerkkân tiervâsvuođakuávdááh já pyecceviäsu, pargoiláttâslájádâsah já PI-toimâttuvah.

Tun puávtáh tiäđuštállâđ tuáhtárist tâi Kelast, ete kiän ornim vajodittem tun puávtáh uuccâđ.

Kela ornim vajodittem lii

- áámmátlâš vajodittem
- vajodittempsykoterapia
- vajodittem- já vuáhádâhhárjuttâskuursah
- vättee tálhudemvajodittem
- neuropsykologilâš vajodittem.

Áámmátlâš vajodittem

Áámmátlâš vajodittem lii uáivildum pargoahasáid, kiäin puácuvuotâ lii hiäjusmittám tâi lii vyerdimist, ete puáttee iivij ääigi hiäjusmit pargonaavcâid tâi oppânaavcâid.

Vajodittem ulmen lii ovdedid pargoost vaijeem tâi paargon maccâm.

Vajodittem puáhtá meid išedid nuorâ peessâđ pargoelimân. Áámmátlâš vajodittem uáassin puáhtá uázžuđ meid išeniävuid.

Nuorâ áámmátlâš vajodittem

Nuorâ áámmátlâš vajodittem lii uáivildum 16–29-ihásáid, kiäin ij lah oppâm- tâi pargosaje. Tom puáhtá uázžuđ meid, jis uápuh láá koskâldum tâi vaarâst koskâldud.

Nuorâ áámmátlâš vajodittem puáhtá uuccâđ tuáhtártuodâštusttáá.

Vajodittee psykoterapia

Tun puávtáh uuccâđ Kelast vajodittempsykoterapia, jis tust lii tuáhtár kavnattem mielâtiervâsvuođâ hemâdâs, mii hettee tuu uápuid tâi porgâm.

lähtun lii meid, ete tun lah uázžum mielâtiervâsvuođâ hemâdâs tiet tipšo ucemustáá 3 mánuppaje. Toos lasseen tarbâšuvvoo psykiatrâ ciäkkámuš, mast agâstâlloo, ete mane tun tarbâšah terapia.

Vajodittem- já vuáhádâhhárjuttâskuursah

Kela uárnee vajodittem- já vuáhádâhhárjuttâskuursâid párnáid, nuoráid já rävisulmuid, kiäin lii puácuvuotâ teikkâ váddu. Kuursâin uázuh tiäđu puácuvuodâst, viärdásâštorjuu ja torjuu argâtoimâin cevzimân.

Vättee tálhudemvajodittem

Tun puávtáh uázžuđ vättee tálhudemvajodittem, jis tun lah vuálá 65-ihásâš já tust láá puácuvuodâst tâi vâádust šaddee merhâšittee vaigâdovuodah cevziđ aargâ tooimâin.

Vättee tálhudemvajodittem puáhtá leđe ovdâmerkkân toimânterapia tâi fysioterapia.

Neuropsykologilâš vajoditem

Neuropsykologilâš vajoditem lii uáivildum taid ulmuid, kiäin lii ovdâmerkkân ADHD teikkâ ovdânemhemâdâs.

Maht tun peesah vajoditmân?

Tun puávtáh uuccâđ vajoditmân, jis tuu pargonahcâ tâi toimânahcâ lii hiäjusmâm.

Tun tarbâšah táválávt meid tuáhtár čäällim ciäلكkâmuš. Ciäلكkâmušâst eteh, ete mon vajoditem tuáhtár toos avžut. Vättee tálhudemvajoditem várâs tun tarbâšah vajoditemvuávám, mii lii rahtum almolii tiervâsvuotâhuolâttâsâst.

Ko tun lah finnim tuáhtárist ciäلكkâmuš, te tun puávtáh uuccâđ vajoditem Kelast.

Vajoditemruttâ

Vajoditemruttâ tuurvâst tuu áigápuáđu vajoditem ääigi.

Tun puávtáh uázžud vajoditemruudâ talle, ko tun uásálistáh vajoditmân, mon Kela, pyecceiviäsu, tiervâsvuodâkuávdáš, pargotiervâsvuotâhuolâttâs tâi sosiaalpalvâlusâh lii ornim.

Vajoditemruttâ meriduvvoo ihepuáđui mielđ, siämmáá vyevist ko puoccampeiviruttâ.

Vajoditemruudâst piärruo viäru.

Jis tuu pargopeiivi lii uánidum tondiet, ete tun uásálistáh vajoditmân, te puávtáh uázžud uásivajoditemruudâ.

Nuorâ vajoditemruttâ

Tun puávtáh uázžud nuorâ vajoditemruudâ, jis tun lah 16–19-ihásâš, ete tuu pargonahcâ tâi toimânahcâ lii hiäjusmâm puácuvuodâi tâi vääđui tiet.

Tun puávtáh uázžud nuorâ vajoditemruudâ, ko tun jodáh uápuid tâi uásálistáh pargoelimân čyeccee vajoditmân.

Vádulâštorjuuh

Jis tust tâi tuu päärnist lii váddu tâi puácuvuotâ, mii pištá kuhháá já taha aargâ vaigâdin, puávtáh uázžud vádulâštorjuu.

Vádulâštorjust láá kulmâ tääsi.

Kela árvuštâl tuu vuoigâdnuođâ torjui ton vuádu, mon ennuv váddu tâi puácuvuotâ vaaigut tuu aargân.

Vádulâštoorjâ páárnán

Vuálá 16-ihásâš pärni puáhtá uázžud vádulâštorjuu, jis

- sust lii tuáhtár tuođâstem váddu tâi kuhesáigásâš puácuvuotâ
- suu tipšom lii vátávub já kyermejeijeb ko pääрни, kiäst ij lah váddu tâi puácuvuotâ
- váddu tâi puácuvuotâ pištá ucemustáá 6 mánuppaje.

Vuáduvádulâštoorjâ lii suulân 93 eurod mánuppajeest. Aledum vádulâštoorjâ lii suulân 218 eurod mánuppajeest. Alemus vádulâštoorjâ lii suulân 423 eurod mánuppajeest.

Vádulâštoorjâ rävisulmui

Puávtáh uázžud vádulâštorjuu paijeel 16-ihásâžžân, jis

- tust lii tuáhtár tuođâstem váddu tâi kuhesáigásâš puácuvuotâ
- tuu naavcah piergid aargâst já huolâttid alnaad lii hiäjunâm ucemustáá oovtâ ive ääigi
- váddu tâi puácuvuotâ toovvât tunjin hááitu tâi tarbâšah ton tiet iše tâi stivrim.

Vuáduvádulâštoorjâ lii suulân 93 eurod mánuppajeest. Aledum vádulâštoorjâ lii suulân 218 eurod mánuppajeest. Alemus vádulâštoorjâ lii suulân 423 eurod mánuppajeest.

läláttâhuázžoo tipšomtoorjâ

läláttuvâst puávtáh uázžud tipšomtoorjuu, jis

- tun lah olespiäiválii iäláttuvâst
- tust lii tuáhtár tuođâstem váddu tâi kuhesáigásâš puácuvuotâ
- tuu naavcah piergid aargâst já huolâttid alnaad lii hiäjunâm ucemustáá oovtâ ive ääigi
- tarbâšah váádu tâi puácuvuotâ tiet iše tâi stivrim.

Vuáduvádulâštoorjâ lii suulân 71 eurod mánuppajeest. Aledum vádulâštoorjâ lii suulân 156 eurod mánuppajeest. Alemus vádulâštoorjâ lii suulân 329 eurod mánuppajeest. Veteraanlase lii suulân 108 mánuppajeest.

Lasetiäduh vádulâštorjuin láá čujottâsâst

www.kela.fi/vadulastorjuuh

Vádulij ulmui tulkkumpalvâlusah

Jis tun tarbâšah tulkkum kulováádu, kulo-uáinuváádu tâi sárnumváádu tiet, puávtáh uázžud Kela peht tuulhâid aargâ tiilijd.

Tun koolgah vistig uuccâđ torjuu tulkkumpalvâlusân. Ton maŋa puávtáh jieš tiiláđ Kelast tuulhâ ovdâmerkkân uáppoid, pargoelimân tâi puđâldâssáid.

Lasetiäduh vádulij tulkkumpalvâlusâst láá čujottâsâst (suomâkielân)

www.kela.fi/vammaisten-tulkkauspalvelu

Uuccâm já máksim

Uusâ torjuu viermist:

www.kela.fi/viermist

Täärhist ucâmušâst,
ete moh lahtoseh tast kalgeh lede.
Meiddei lahtosijd puáhtá toimâttid viermist.

Tun puávtáh uuccâđ torjuid meid luámáttuvvâin,
mon uázžu Kela toimáttuvvâin já viermisiijđoin:

www.kela.fi/luamattuvah

Jis tun uusah torjuu luámáttuvvâin,
te vuolgât tom Kelan poostâ peht.

Kela postâčujottâs lii

Kela

PL 10

00056 KELA

Tun puávtáh tipšod masa puoh Kela-ašijdâd
meiddei puhelin peht.

Ko Kela lii kiedâvuššâm tuu ucâmuš,
te tun uázuh pááikán miärádâs.
Miärádâsâst muštâluvvojeh torjuu meeri,
vuáđustâsah já máksupeivi.
Tun uázuh miärádâs meid talle,
jis tunjin ij lah miedettum toorjâ.

Kela máksá torjuid tuu paŋkkutilin.

Almoot, jis tuu tile muttoo

Jis tuu eellim muttoo, tot puáhtá vaiguttiđ Kela torjuid. Muttum puáhtá kuoskâđ ovdâmerkkân asâmân, puáđoid, porgâmân tai perrui.

Mušte almottiđ nubástusâin Kelan.
Puávtáh toohâđ tom viermist, puhelimist tai toimâttuvâst.

Tuu ovdâsvástádâs lii visásmittid jieijâđ peeleeest, ete Kelast láá olmâ tiäđuh.
Talle toorjâ máksoo tunjin olmâ stuárusâžžân.

Jis miärádâsâst lii feilâ

Jis Kela miärádâsâst lii tuu mielâst feilâ, puávtáh uuccâđ miärádâsân nubástus.

Tun uážuh miärádâsreeivâ mielđ ravvuid tast, ete maht nubástus occoo.

Jis tust láá koččâmušah, te väaldi ohtâvuodâ vistig Kelan.

Viermist tun puávtáh

- uuccâđ torjuid
- vuolgâttid lahtosijd
- tärhistid jieijâđ ucâmuš tile
- vuolgâttid viestâid
- almottiđ nubástusâin
- lopâttid torjuu.

Návt Kela palvâl

Viermist

Luvvâ Kela torjuin anarâškielân:

www.kela.fi/anaraskielan

Koijâđ ravvuu:

www.kela.fi/kysy-kelasta

Rekinist torjuu mere:

www.kela.fi/laskurit

Ášástâl viermist:

www.kela.fi/viermist

Čáládât viermipalvâlusân

OmaKelan já ääigiväärridmân kalga čáládâttâđ.

Tarbâšah paŋkkitubdâlduvâid tai moobiilnanodâs.

Iše ášástâlmân

Jis viermist ášástâllâm lii vaigâđ, puávtáh uážžud toos iše:

www.kela.fi/viermist

Tun puávtáh meid adelid nube ulmui vuoigâdvuodâ hoittâđ aašijd tuu peeleeest.

Tarbâšah-uv tuulhâ?

Jis tun tarbâšah tulkkum, te väaldi ohtâvuodâ Kelan:

saame@kela.fi

Sämikielâliih palvâlusah:
www.kela.fi/anaraskielan

Puhelimist

Ávus vu–vá tijme 9–16.

Aassâm.....020 692 210

Almugijkoskâsâš ääših (vu–vá tijme 10–15)....020 634 0200

Áigâpuátutoorjâ.....020 692 207

lälâttuvah.....020 692 202

Maassâdpeerrâm.....020 634 4940

Oppâm já viärjukenigâsvuotâ.....020 692 209

Pargottesvuotâ.....020 692 210

Puáccâm já koortah.....020 692 204

Vaanhimvuotâ.....020 692 206

Vajoditem já vâdulâštorjuuh.....020 692 205

Suáittu já vyerdim máávsuh miärášuveh tuu operaattor hoodij mielđ.

Väärrid puhelinääigi

Väärrid puhelinääigi suáittimâin tai viermist:

www.kela.fi/varaa-aika

Toimâttuvâst

Täärhist ohtâvuotâtiäđuid já ávusorroomaaigijd:

www.kela.fi/toimattuvast

Kela anarâškielân

Anarâškielâliih viermisiiđoh:

www.kela.fi/anaraskielan

Anarâškielâliih tiedettemčáálluseh:

Almos aassâmtoorjâ

Áigápuátutoorjâ

läláttuvah já eres torjuuh iäláttâhuázžoi

Uáppee já viärjukenigâslii torjuuh

Pargottesvuotâ

■ Puoccâm já vajodittem

Pärniperruuh

Varrim Suomân tâi Suomâst olgoenâmáid

Anarâškielâliid tiedettemčáállusijd
puáhtá printtid viermist:

www.kela.fi/saamenkieliset-esitteet